

Vergaderjaar 2021–2022

33 763

Toekomst van de krijgsmacht

Nr. 153

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 juni 2022

Het *Joint Support Ship* (JSS) Zr.Ms. Karel Doorman is vanaf 2014 in gebruik bij de Koninklijke Marine. Het schip heeft een verwachte levensduur van 25 jaar. Halverwege de levensduur hebben marineschepen een *Midlife Update* (MLU) nodig. In het kader van deze MLU krijgt het JSS geen extra operationele capaciteiten. Wel zal Defensie gelijktijdig de huidige twee Goalkeeper-snelvuurkanons tegen lucht- en oppervlakte doelen op het schip vervangen. Het JSS krijgt meer capabele systemen die de zelfverdediging van het schip aanzienlijk verbeteren.

De MLU van het JSS gebeurt in twee delen. Het eerste deel wordt gecombineerd met een geplande periode van groot onderhoud in 2025. Defensie combineert het resterende deel van de MLU met de volgende periode van groot onderhoud, gepland voor 2032. Door het combineren van de MLU met deze onderhoudsperiodes is het niet nodig het schip voor een extra periode langs de kant te leggen. Het JSS is daarmee in de komende tien jaar zoveel mogelijk inzetbaar.

Het eerste deel van de MLU is ondergebracht in een afzonderlijk project. Met deze A-brief informeer ik u over de behoeftestelling van het eerste MLU-deel in het project «Instandhouding Zr.Ms. Karel Doorman (JSS)». Ook het tweede deel is een afzonderlijk project, waarover ik u te zijner tijd informeer.

Daarnaast informeer ik u met deze brief over de verbetering van de zelfverdediging van het JSS. Deze verbetering is onderdeel van het project «Vervanging *Close-In Weapon System*», waarvan de Kamer begin 2021 de B-brief heeft ontvangen¹, maar het wordt uitgevoerd in samenhang met de MLU.

¹ Kamerstuk 27 830, nr. 329

Achtergrond

Het JSS heeft meerdere functies. In de eerste plaats kan het schip op zee een vlootverband van Nederlandse of buitenlandse marineschepen bevoorraden met bijvoorbeeld brandstof, munitie, voedsel en drinkwater. Het JSS maakt daarmee operaties en oefeningen mogelijk met een groter bereik en een langere inzetperiode. De schepen hoeven dan minder vaak een haven te bezoeken.

In de tweede plaats is het JSS een transportschip dat zwaar materieel kan vervoeren. Het JSS kan, net als een *roll on-roll off* veerboot, tientallen voertuigen en een grote hoeveelheid goederen aan boord nemen. Deze capaciteit is belangrijk voor het uitvoeren van militaire operaties van de gehele krijgsmacht ver van huis. Ook kan het JSS hiermee bijdragen leveren aan humanitaire noodhulp, zoals in 2017 na de orkaan Irma in het Caribisch gebied.

Een derde functie van het JSS is de ondersteuning vanuit zee van operaties op het land, onder meer met helikopters of landingsvaartuigen (*sea basing*). Het schip kan dus niet alleen militair materieel vanaf de thuisbasis naar het operatiegebied brengen, maar ook zorgen dat dit materieel aan land wordt gebracht zonder dat er een haven beschikbaar is.

Door deze veelheid van functies is het schip ook interessant voor samenwerking met buitenlandse partners waaronder Duitsland. In 2016 hebben Duitsland en Nederland het startsein gegeven voor een samenwerking waarbij Duitsland medegebruiker wordt van het JSS ten behoeve van *sea basing*. Tevens is het Duitse *Seebataillon* geïntegreerd in de Koninklijke Marine. Dit *Seebataillon* is een eenheid met bijzondere capaciteiten zoals duikers, maritieme beveiligers, amfibische verkenners, mijnenexperts en boardingteams. De Duitse militairen oefenen en opereren inmiddels regelmatig op en vanaf het JSS.

Instandhouding als deel Midlife Update

In de regel ondergaat elk marineschip halverwege de levensduur een MLU. Bij een MLU worden versleten of verouderde onderdelen vervangen. Soms worden componenten vervangen door een meer moderne versie. De MLU is nodig om het schip tot het einde van de levensduur inzetbaar te houden. Zonder deze werkzaamheden treden steeds vaker storingen op en kunnen componenten en systemen zelfs uitvallen. Dit kan ook gebeuren bij systemen zoals alarmeringen en luchtverversing die van belang zijn voor de veiligheid en gezondheid van het personeel. Verder moet het schip blijven voldoen aan nationale en internationale wetten en regels, zoals over zeewaardigheid, veiligheid, arbo en milieu. Deze regels wijzigen van tijd tot tijd en het schip moet daarop worden aangepast.

Om te zorgen dat Zr.Ms. Karel Doorman de komende tien jaar zoveel mogelijk inzetbaar is, verdeelt Defensie de werkzaamheden voor de MLU over twee reeds geplande periodes van groot onderhoud in 2025 en 2032. Normaal gesproken had het JSS ongeveer in 2027–2028 een MLU gekregen. Met deze oplossing kan Defensie de MLU van het JSS uitvoeren zonder dat het schip daarvoor nog een keer extra langs de kant moet. Bovendien worden de werkzaamheden van elk deel van de MLU minder complex en wordt de planning beter beheersbaar.

Bij de uitvoering van het project past Defensie zoveel mogelijk standaardisatie toe met andere marineschepen, zoals het nieuwe bevoorradingschip (*Combat Support Ship*, CSS) dat in 2025 in de vaart komt. Het

materiaal dat Defensie nodig heeft wordt zoveel mogelijk «van de plank» gekocht (*Commercial off the Shelf/Military off the Shelf*, COTS/MOTS). Bij de voorbereiding van de werkzaamheden beziet Defensie welk deel Defensie zelf kan uitvoeren en welk deel kan worden uitbesteed aan het bedrijfsleven.

Zelfverdediging

Defensie gebruikt de onderhoudsperiode in 2025, behalve voor de MLU, tevens voor het installeren van betere zelfverdedigingssystemen die vallen onder het project «Vervanging *Close-In Weapon System*». Dit project gaat over de vervanging van de Goalkeeper-snelvuurkanons van enkele grotere marineschepen. De Goalkeepers zorgen voor de zelfverdediging op korte afstand tegen luchtdreigingen en kleine oppervlakte-doelen. Het JSS, dat beschikt over twee van deze Goalkeepers, is een van de eerste schepen van de Koninklijke Marine waarbij deze kanons worden vervangen.

Ter vervanging van de Goalkeepers krijgt het JSS in 2025 nieuwe luchtdoelraketten (*Rolling Airframe Missile*, RAM) en een 76mm kanon voor radargeleide granaten. Zoals vermeld in de eerdergenoemde B-brief is de radar die nodig is voor de radargeleide granaten van het 76mm kanon, in 2025 nog niet beschikbaar.

Maar ook zonder deze radar verbetert de zelfverdediging van het JSS al aanzienlijk in vergelijking met de Goalkeeper. De RAM-raketten zorgen voor een sterkere verdediging tegen luchtdoelen. Daarnaast kan het kanon ook gewone niet-geleide granaten verschieten, voor een betere zelfverdediging tegen oppervlaktedreigingen.

Het streven is om de radar voor het kanon ongeveer in 2028 in te bouwen. Dit kan in relatief korte tijd want Defensie bereidt de inbouw voor tijdens de onderhoudsperiode van 2025. De radar brengt de luchtverdediging van het JSS op het gewenste niveau.

Risico's

Bij het project «Instandhouding Zr.Ms. Karel Doorman» is geen sprake van hoge risico's. De benodigde producten zijn reeds op de markt beschikbaar. Een gemiddeld risico is wel de stijging van grondstoffenprijzen met een budgetoverschrijding tot gevolg. Een ander gemiddeld risico is dat onderdelen niet op tijd worden geleverd, wat ook kan leiden tot hogere kosten of tot vertraging. Indien deze risico's optreden kan Defensie onder andere de reikwijdte van de MLU inperken, waarbij veiligheid en gezondheid niet in het geding mogen zijn.

De D-brief van het project «Vervanging *Close-In Weapon System*» ontvangt uw Kamer in 2023. Na behandeling door de Kamer van deze brief sluit Defensie voor dit project een contract waarin ook afspraken staan over de levertijden. De afspraken in dit contract vergroten de zekerheid dat de beschreven leveranties in 2025 beginnen. Defensie heeft hierover regelmatig contact met de leveranciers en op dit moment is er geen reden om aan te nemen dat het later wordt.

Financiële aspecten

Het projectbudget van het project «Instandhouding Zr.Ms. Karel Doorman (JSS)» ligt in de bandbreedte tussen € 25 miljoen en € 100 miljoen volgens de systematiek van het Defensie Materieelproces (DMP). Dit

bedrag komt ten laste van het investeringsbudget van Defensie. Een risicoreservering maakt deel uit van het projectbudget.

De aanpassing van het JSS met betrekking tot de zelfverdediging wordt betaald uit het projectbudget van het project «Vervanging *Close-In Weapon System*». Voor de financiële aspecten daarvan verwijs ik naar de commercieel-vertrouwelijke bijlage bij de B-brief van begin 2021 (Kamerstuk 27 830, nr. 329).

Ten slotte

Gezien het projectvolume van minder dan € 100 miljoen mandateer ik de uitvoering van dit project aan de Directie Materiële Instandhouding van het Commando Zeestrijdkrachten. Over het vervolg van dit project informeer ik de Kamer via de begroting, het departementale jaarverslag en het Defensie Projectenoverzicht.

De Staatssecretaris van Defensie,
C.A. van der Maat